

Ochrana zamestnanosti sa na Slovensku v období 2003-2008 zvýšila

Pripravil: Peter Harvan

Podľa [analýzy OECD](#)¹ sa ochrana zamestnanosti meraná indexom EPL² na Slovensku zvýšila z 1,7 v roku 2003 na 2,1 v roku 2008. Za rastom stojí najmä striktnější regulácia dočasných pracovných úväzkov. Podmienky pri stálom pracovnom pomere a kolektívnom prepúšťaní sa od roku 2003 takmer nezmenili. Striktnosť ochrany zamestnanosti na Slovensku je naďalej pod priemerom krajín OECD, čo vytvára relatívne priaznivé podnikateľské prostredie v oblasti trhu práce.

Súhrnný index EPL meria striktnosť legislatívnej ochrany zamestnanosti a je dôležitým indikátorom charakterizujúcim podmienky zamestnávania definované v Zákonníku práce (ZP). Kvantifikuje úroveň ochrany zamestnanosti jednotlivých zamestnancov, ako aj striktnosť pravidiel pri kolektívnom prepúšťaní a náklady spojené s využívaním dočasných pracovných pomerov. Zvyšovanie ochrany zamestnanosti v ZP zvyšuje hodnotu indexu EPL.

Správne nastavenie ochrany zamestnanosti je dôležité pre zabezpečenie rovnováhy medzi ochranou zamestnanosti a čo najproduktívnejšou alokáciou pracovnej sily na trhu práce. Vyššia striktnosť pravidiel ochrany zamestnanosti zvyšuje náklady firiem pri prepúšťaní, ale aj prijímaní nových zamestnancov a tak prispieva k pomalšiemu toku zamestnancov zo zamestnania do nezamestnanosti a naopak. Spomaľuje sa aj presun medzi jednotlivými zamestnaniami.

OECD argumentuje, že určitá úroveň ochrany zamestnanosti je žiaduca (okrem sociálneho) aj z ekonomického pohľadu, lebo internalizuje časť nákladov spojených s prepúšťaním na firmu. Nezamestnanosť, najmä dlhodobá, vedie k poklesu ľudského kapitálu a vyžaduje si náklady aj na strane spoločnosti formou financovania politik trhu práce, napr. podpora v nezamestnanosti a aktívne politiky trhu práce. Ale príliš striktné pravidlá EPL znižujú šance zamestnania rizikových skupín, ako sú mladí ľudia, starší pracovníci a dlhodobo nezamestnaní, a môžu viesť k vytvoreniu duálneho trhu práce, kde je nízka dostupnosť stáleho zamestnania.

Ochrana zamestnanosti meraná indexom EPL sa na Slovensku zvýšila z 1,7 v roku 2003 na 2,1 v roku 2008, čo predstavuje rast o 0,4 bodu na škále od 0 po 6. Za rastom EPL stojí najmä sprísňovanie pravidiel pri využívaní dočasných pracovných úväzkov. Parciálny index EPL v tejto oblasti stúpol trojnásobne z 0,4 bodu v roku 2003 na 1,2 bodu v roku 2008. Pri ostatných zložkách EPL sa index zmenil minimálne. Index ochrany zamestnancov so stálym pracovným pomerom stúpol o 0,2 bodu a pri kolektívnom prepúšťaní sa nezmenil. Na súhrnnom indikátore je váha 'stáleho pracovného pomeru' a 'dočasného pracovného úväzku', zhodne po 5/12, zatiaľ čo kolektívne prepúšťanie ma váhu 2/12.

Vývoj indexu EPL na Slovensku (škála indexu 0 až 6)

Rok	Stály pracovný pomer	Dočasný pracovný úväzok	Kolektívne prepúšťanie	Súhrnné EPL
2001	2,4	0,4	3,8	1,8
2003	2,3	0,4	3,8	1,7
2008	2,5	1,2	3,8	2,1

Zdroj: OECD

Index EPL meria ochranu zamestnanosti

Index EPL v SR stúpol z 1,7 v roku 2003 na 2,1 bodu v roku 2008

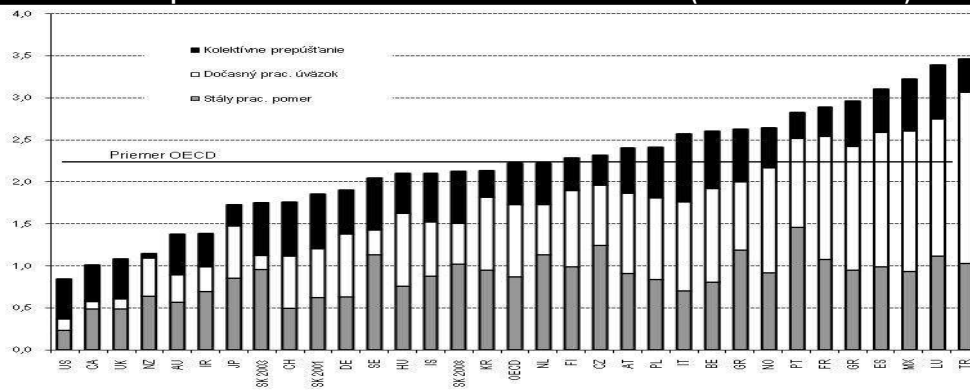
¹ Danielle Venn (2009), "Legislation, collective bargaining and enforcement: Updating the OECD employment protection indicators", www.oecd.org/els/workingpapers

² Vzhľadom na zaužívanosť pojmu 'Employment protection legislation' v odbornej terminológii je ďalej v texte používaná skratka EPL a nie jej slovenský ekvivalent.

V medzinárodnom porovnaní EPL zostáva SR pod priemerom OECD

V medzinárodnom porovnaní je ochrana zamestnanosti v SR pod úrovňou priemeru krajín OECD v roku 2008 na úrovni 2,2 bodu. SR sa umiestnila na 14 pozícií z 30 členských krajín pri zoradení od najnižšej hodnoty indikátora. Znamená to že takmer polovica krajín OECD má menej striktnú ochranu zamestnanosti. Medzi krajiny s najnižšou ochranou zamestnanosti patria anglosaské krajiny, ako Spojené štáty a Veľká Británia, zatiaľ čo najvyššiu ochranu zamestnanosti majú krajiny kontinentálnej Európy, ako Francúzsko a Španielsko.

Medzinárodné porovnanie súhrnného indexu EPL v roku 2008 (škála indexu 0 až 6)

Zdroj: OECD

V rámci krajín V4 malo SR v roku 2008 spolu s Maďarskom najviac flexibilné pravidlá ochrany zamestnanosti. Pri pohľade na jednotlivé zložky indexu EPL má ale SR v rámci V4 relatívne vysokú ochranu zamestnanosti pri stálych pracovných pomeroch a najstriktnejšie pravidlá pri kolektívnom prepúšťaní.

Vývoj indexu EPL v rámci krajín V4 (škála indexu 0 až 6)

	Stály pracovný pomer	Dočasný pracovný úväzok	Kolektívne prepúšťanie	Súhrnný EPL
Slovensko	2,5	1,2	3,8	2,1
Maďarsko	1,8	2,1	2,9	2,1
Česko	3,0	1,7	2,1	2,3
Poľsko	2,0	2,3	3,6	2,4

Zdroj: OECD